



28.4.2023

HE 2/2023 vp

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Anna Gau

Puolustuspoliittinen osasto
Nato-toimisto
Hallitussihteeri Heini Ryyänen

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle

HE 2/2023 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

1. Yleistä

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta on 21.4.2023 pyytänyt puolustusministeriön edustajan kuultavaksi käsittelyyn koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta.

Arvonlisäverolakiin tehtäisiin Suomen Pohjois-Atlantin sopimukseen liittymisen edellyttämät muutokset Pohjois-Atlantin sopimuksen puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan osalta. Tavaroiden ja palvelujen Suomessa tapahtuvat myynnit toisten Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvien valtioiden puolustusvoimille sekä niiden Suomessa tekemät tavaroiden maahantuonnit vapautettaisiin tietyin edellytyksin arvonlisäverosta, jos näiden puolustusvoimien asevoimat osallistuvat yhteiseen puolustustoimintaan oman valtionsa ulkopuolella.

Puolustusministeriö on antanut esitysluonnoksesta valtiovarainministeriölle lausunnon sen ollessa lausuntokierroksella 2. –20.1.2023.

2. Lausunto

Esityksen nykytilaa käsittelevä jakso

Puolustusministeriö pitää hyvänä, että hallituksen esityksen nykytilaa käsittelevään jaksoon (2.1 EU:n lainsäädäntö) on lisätty maininta, että arvonlisäverokomiteassa vuonna 2015 käsitellyn komission asiakirjan (taxud.c.1(2015)2047898) mukaan Pohjois-Atlantin sopimusta koskevien vapautusten tavoitteena on se, että jäsenvaltiot voivat kunnioittaa kansainvälisiä sitoumuksiaan ja vapaukset ulottuvat vain niin pitkälle kuin sitoumusten täyttäminen edellyttää. Komission lausunto on ymmärrettävissä sitä historiallista taustaa vasten, että EU:n yhteinen arvonlisäverojärjestelmä on luotu Pohjois-Atlantin sopimuksen tekemisen jälkeen.

Edelleen hyvänä asiana on pidettävä, että samaan jaksoon on lisätty myös maininta Pohjois-Atlantin sopimuksen 3 ja 5 artikloista sekä maininta komission asiakirjasta (taxaud.c.1(2016)923028), jonka mukaan arvonlisäverodirektiivissä tarkoitetun yhteisen puolustustoiminnan osalta edellytyksenä on se, että toisen Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvan valtion puolustusvoimien asevoimien paikalla- tai mukanaolo liittyy Pohjois-



28.4.2023

HE 2/2023 vp

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Anna Gau

Puolustuspoliittinen osasto
Nato-toimisto
Hallitussihteeri Heini Ryyänen

Atlantin sopimuksessa määriteltyihin päämääriin ja tavoitteisiin. Vapautukset eivät koske tilanteita, jossa toisen Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvan valtion puolustusvoimien asevoimien paikalla- tai mukanaolo perustuu sellaiseen kahdenväliseen sopimukseen, joka ei itsessään johdu tai ole johdettavissa Pohjois-Atlantin sopimuksesta. Tämä jättää soveltajalle tulkinnanvaraa määriteltäessä, milloin kahdenvälinen sopimus ei itsessään johdu tai ole johdettavissa Pohjois-Atlantin sopimuksesta.

Arvonlisäverodirektiivin 143 artiklan 1 kohdan h alakohdan ja 151 artiklan 1 kohdan c ja d alakohtien verovapauksia sovelletaan tavaroiden maahantuontiin sekä tavaroiden luovutuksiin ja palvelujen suorituksiin Pohjois-Atlantin liiton jäsenvaltioiden puolustusvoimien tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön käyttöön tai niiden messien taikka kanttiinien tarpeisiin, jos nämä puolustusvoimat osallistuvat yhteiseen puolustustoimintaan (vrt. engl. *"where such forces take part in the common defence effort"*). Yhteinen puolustustoiminta on näin ollen arvonlisäverodirektiiviin sisältyvä käsite.

Puolustusministeriö on aiemmassa lausunnossaan todennut, että yhteisen puolustustoiminnan käsitteen (*common defence*) on puolustusministeriön käsityksen mukaan katsottava kattavan Pohjois-Atlantin liiton 5 artiklan mukaisen yhteisen puolustautumisen lisäksi kaiken Naton jäsenvaltioiden välisen toiminnan, jonka tarkoituksena on 3 artiklan mukaisesti ylläpitää ja kehittää, yhdessä ja erikseen jäsenvaltioiden kansallista ja yhteistä kykyä puolustautua. Näin ollen puolustusministeriön näkemyksen mukaan verovapauden soveltamisalan tulisi kattaa kaikki Naton tehtävät, joihin Suomi poliittisesti sitoutuu ja olla siten yhtä laaja kuin Nato SOFAn soveltamisala. Tällöin katettaisiin myös kaikki Naton jäsenvaltioiden kahden- tai monenvälinen yhteistyö. Puolustusministeriö katsoo komission asiakirjassa edellytetysti, että Naton jäsenvaltioiden puolustusvoimien välisessä yhteistyössä joukkojen läsnäolo toisen sopimusvaltion alueella liittyy lähtökohtaisesti Pohjois-Atlantin sopimuksessa määriteltyihin päämääriin ja tavoitteisiin.

Esityksen suhde Nato/PfP SOFAan ja Pariisin pöytäkirjaan/PfP SOFAn toiseen lisäpöytäkirjaan

Puolustusministeriö on esityksen ollessa lausuntokierroksella lausunut, että esityksen nykytilaa kuvaavan luvussa ei ole tehty selkoa Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 64 ja 65/1997, PfP SOFA) eikä sen toisen lisäpöytäkirjan (SopS 73/2005 ja 74/2005) arvonlisäverovapautta koskevista määräyksistä eikä arvioitu näiden suhdetta nyt käsiteltävänä olevaan esitykseen. Kyseisten sopimusten voidaan katsoa olevan osa merkityksellistä kansallista nykytilaa.

Kyseisillä sopimuksilla Suomi on sitoutunut soveltamaan Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehtyä sopimusta (Nato SOFA) ja tarvittavin mukautuksin Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten esikuntien asemasta tehtyä pöytäkirjaa (Pariisin pöytäkirja).



28.4.2023

HE 2/2023 vp

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Anna Gau

Puolustuspoliittinen osasto
Nato-toimisto
Hallitussihteeri Heini Ryyänen

Sopimukset sisältävät määräyksiä, jotka koskevat muun muassa maahantulomuodollisuuksia, aseenkanto-oikeutta, tuomiovallan käyttöä, vahingonkorvausoikeutta ja siitä luopumista eräissä tapauksissa sekä joukkojen erioikeuksia ja vapauksia. Käytännön yhteistyössä Nato/PfP SOFA:sta on tullut vakiintunut tapa järjestää joukkojen ja henkilöstön oikeudellinen asema niiden oleskellessa toisen sopimuspuolen alueella.

Nato SOFAn XI artikla sisältää määräyksiä tulleista ja veroista vapauttamiseksi. XI artiklan 11 kohdassa säädetään esimerkiksi vastaanottajavaltion velvollisuudesta ryhtyä erityisjärjestelyihin polttoaineen, öljyn ja voiteluaineiden toimittamiseksi veroitta. Lisäksi Pariisin pöytäkirjan 8 artikla sisältää määräyksiä tulleista ja veroista vapauttamiseksi. Pöytäkirjan 8 artiklan 1 kappaleen mukaan liittouman esikunnan perustamisen, rakentamisen, ylläpitämisen ja toiminnan helpottamiseksi esikunta vapautetaan mahdollisuuksien mukaan tulleista ja veroista.

Esityksen sivulla 6 todetaan, että arvonlisäverodirektiivin Naton puitteissa toteutettavaa puolustustoimintaa koskevia vapautuksia sovelletaan vain toisen Pohjois-Atlantin sopimukseen kuuluvan valtion puolustusvoimien asevoimien tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön hankintoihin. Niitä ei sovelleta kansainvälisenä järjestönä pidettävään Natoon tai sen henkilöstöön, vaan kansainvälisiä järjestöjä koskevista vapautuksista säädetään erikseen direktiivin 143 ja 151 artikloissa.

Verohallinnon ohje

Ottaen huomioon Suomen Nato-jäsenyys ja osallistuminen Naton yhteiseen puolustustoimintaan, puolustusministeriö pitää edelleen tärkeänä, että verotoimistoilla on käytössään ajantasainen ohje, joka mahdollistaa verovapautuksiin liittyvän menettelyn toteutuksen käytännön tasolla.

Lopuksi

Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että esityksen kohteena oleva kansallinen lainsäädäntö saatetaan vastaamaan EU-oikeudesta johtuvia velvoitteita. Puolustusministeriön näkemyksen mukaan verovapautusten soveltamisalaa tulkittaessa tulee huomioida Naton yhteisen puolustustoiminnan kokonaisvaltaisuus.

Puolustusministeriöllä ei ole muuta lausuttavaa esityksestä.